

GONIEC KRAKOWSKI

Redakcja i Administracja
Kraków, ul. Dunajewskiego Nr. 7.
Telefon 2502. — P. K. O. Nr. 151.100.

150.000M

BEZPARTYJNY DZIENNIK ILUSTROWANY

prenumerata wynosi w Krakowie miesięcznie Mk. 2,800.000. z odnośzeniem do domu Mk. 3,000.000. Zamiejscowa Mk. 3,000.000. Zagranicą Mk. 6,000.000

Nr. 26 — Rok VII.

Kraków, Piątek 1 lutego 1924 r.

Red. naczelny ANTONI KRZYWY

Zbankrutowane hasło

Kraków, 31. stycznia.

W całej Polsce obchodzono niedawno 61 rocznicę powstania styczniowego. Okazało się przy tej sposobności, że istotnie, jak to niektórzy przypuszczali, odzyskanie niepodległości wpłynęło na zmianę sądów ogółu o wielu wypadkach z naszej przeszłości, zwłaszcza może porozbiorowej.

Z szacunkiem o uczestnikach powstania mówić zaczynają ci, którzy dotąd nie mogli im przebaczyć, że wywołali wojnę, co „musiała się“ skończyć klęską i którzy drżeli wciąż na myśl, że uczestnicy ci mogą stać się wzorem postępowania i dla pokoleń obecnie żyjących. Natomiast p. Józef Piłsudski w dniu 20 stycznia r. b. w wygłoszonym w Warszawie odczycie publicznym z ogromnym uznaniem mówił o zdolnościach i charakterze „margrabiego“, o którym spokojnie mówić dotąd nie mogli zwolennicy powstania.

Odzyskanie niepodległości powinno dać początek rewizji naszych sądów o przeszłości i likwidacji wielu haseł, które do ostatnich czasów były u nas w pewnych kołach arcy-popularne. Na jedno z nich zwrócić chcemy uwagę Czytelników naszych.

Po r. 1831 myśl polityczna polska rozwijać się mogła jedynie „na emigracji“, a więc głównie we Francji. Wówczas to w kołach t. zw. „demokratycznych“ powstała myśl o ścisłej łączności sprawy polskiej z zagadnieniem wolności w całej Europie z dziełem rewolucji.

Nie będziemy tu omawiali przyczyn, pod których wpływem sformował się taki pogląd, ani też kwestji, o ile on w chwili swego powstania odpowiadał rzeczywistości. Jest w każdym razie faktem, że przez szereg lat hasło tej łączności odziaływało na opinię inteligentnej młodzieży polskiej i wpływało na urabianie jej programów.

Po upadku powstania styczniowego przez czas jakiś znikają w Polsce programy polityczne, ku niepodległości dążące. Zaczyna się okres rozwijania się prądów socjalistycznych. Wiara w socjalizm, mający rozwiązać wszystkie zagadnienia świata i usunąć wszelki ucisk, a więc i narodowy, godzi młodzież naszą z programami, przenikającymi cel wszystkich dążeń narodu od czasu rozbiorów.

Ruch wszechpolski pierwszy wprowadza do programu niepodległość, za nim idą socjaliści, którzy przestają wierzyć w rychłe urzeczywistnienie ustroju socjalistycznego i uważają za konieczne jakieś stadja przejściowe. Hasło łączności sprawy polskiej z dziełem rewolucji ożyło znowu i do obozu P. P. S. pociąga niejednego myśl, że właśnie ten obóz pozostaje w ścisłym kontakcie z rzeczywistym ruchem socjalistycznym.

Przywrócona do programów niepodległość przez czas dłuższy jest tylko wyrazem wiary w dalszą przyszłość, realniejsze kształty przybiera ona dopiero, gdy zbliżać się zaczęła wielka wojna światowa. Mieli wziąć w niej udział trzej nasi zaborcy w dwóch wrogich sobie obozach, wojna przeto nie mogła nie przynieść zmian zasadniczych w losach naszych.

Przywódcy P. P. S. p. Józefem Piłsudskim na czele wzięli się do przygotowywania czynnego udziału Polaków w wojnie. Nie zwrócili się wszakże do socjalistycznej międzynarodówki, lecz przeciwnie weszli w układy z władcami wojskowymi dwóch najpotężniejszych przedstawicieli starego porządku, wyrzekli się więc sami hasła, które zdawało się tak żywo tkwić w ich umysłach, wyrzekli jednak jakby niespostrzeżenie dla siebie i świata. Istotnie też wybuch wojny rozsadził

Tajemnica lekarza.

Po śmierci słynnego lekarza Gerharda van Swieten, który żył w XVIII wieku, znaleziono w jego bibliotece olbrzymią księgę oprawną w skórę, starannie opieczętowaną, na której okładce widniał napis: „Jedynie i najprawdziwsze tajniki wiedzy leczniczej“.

Ponieważ spadkobiercy słynnego lekarza przypuszczali, że księga ta zawiera tajemnicę utrzymania długiego i krzepkiego zdrowia, jakiem się cieszył van Swieten za życia, postanowili na księżkę tej zrobić „dobry interes“ i sprzedać ją nie otwierając, temu kupcowi, który najwięcej zaofiaruje za nią pieniądze.

Wiadomość o cudownej księżce obiegła wnet wszystkie kraje Europy. I znalazło się wielu chętnych nabywców, którzy przystąpili do kupna, przy licytacji jednak najwyższą sumę zaofiarował pewien Anglik, który też ostatecznie stał się posiadaczem tajników wiedzy van Swieten za olbrzymią, jak na ówczesne czasy kwotę 70.000 holenderskich guldenów.

Uszczęśliwiony nabywca zaprosił wielu uczonych, w których obecności postanowił księgę otworzyć. Jakież było jednak jego zdziwienie i rozczarowanie, kiedy księga okazała się zupełnie niezapisaną, a jedynie na jednej ze środkowych kart widniały ręką van Swieten skrócone następujące wyrazy:

„Kto ma całą głowę i obie nogi, ten może sobie kpić z lekarzy!“

Niemcy cofną wydalanie robotników polsk.

Warszawa. (AW.).

Wczoraj odbył konferencję p. Rauscher z p. ministrem Grabskim w sprawie wydalania robotników

międzynarodową solidarność socjalistów i oddał kierownictwo losami narodów w ręce dawnych czynników państwowych, które też zadecydowały o granicach niepodległej Polski.

Duże zmiany zaszły po wojnie, wznowiono nawet socjalistyczną międzynarodówkę. Mimo to jednak faktem jest, że do najpoważniejszych wrogów naszej niepodległości należą socjaliści i komuniści rosyjscy i Niemieccy, oraz wszyscy ich poplecznicy i sympatycy w innych krajach. Niema już najmniejszych warunków do ożywienia hasła z przed jakichś 80 lat, chociaż socjaliści nasi dotąd sobie sprawy z tego nie zdają, czy też zdawać nie chcą.

I. Hiasko.

polских z Niemiec.

P. Rauscher złożył oświadczenie, że rząd niemiecki gotów jest przyznać odszkodowania wydalonym robotnikom polskim i przywrócić im miejsc zajmowanych, na których pracowali o ile rząd polski cofnie zarządzenie.

P. premier Grabski oświadczył, że cofnięcie wydalania robotników może być załatwione po ukonstytucjonowaniu ostatecznym rokowań nad tą sprawą.

O siedzibę gdańską dyrekcji kolejowej.

Gdańsk. (AW.).

Rokowania polsko-gdańskie w sprawie siedziby polskiej dyrekcji kolejowej zostały odroczone do 6 lutego.

Odroczenie spowodowane zostało koniecznością opracowania przygotowanego przez obie strony materiału.

Co mogłoby zniszczyć przyszły Bank Polski?!

Zła reorganizacja P. K. K. P. — Czem grzeszyła dotąd P. K. K. P.? — Domagamy się od urzędników P. K. K. P. kwalifikacji zawodowych i moralnych.

Kraków, 30 stycznia.

(B. T.) Prace przygotowawcze do uruchomienia Banku Polskiego są w pełnym toku i w krótkim już czasie spodziewać się należy otwarcia Banku.

Dotychczas mieliśmy sposobność pobieżnego zapoznania się ze szpalt **Gonia Krakowskiego** ze statutem tej doniosłej instytucji, nie znamy tylko jeszcze bliższych szczegółów organizacji wewnętrznej, względnie reorganizacji dotychczasowej P. K. K. P. na Polski Bank.

Jest to kwestja ogromnej wagi, kwestja decydująca wprost o bycie i pomyślnym rozwoju przyszłego banku emisyjnego. Bez dobrej fachowej organizacji technicznej i bez należytego doboru jakości personelu pod względem kwalifikacji i moralnym, instytucja skazanaby była na **zabagnienie a priori** i nie byłaby w stanie odpowiedzieć wielkim zadaniom, jakie ją czekają.

Troska nasza w tej kwestji jest zupełnie zrozumiała, jeżeli bowiem powstanie Banku Polskiego ma być reorganizacją P. K. K. P., to musi nam wszystkim o to chodzić, jaką będzie ta reorganizacja.

Przez lat kilka mieliśmy aż nadto sposobności przekonać się o wadliwej organizacji technicznej P. K. K. P., a zwłaszcza gdy chodzi o dobór jej personelu.

Prawda, że P. K. K. P. powstała w zaraniu zmartwychwstania Polski w warunkach nader ciężkich, ale był i czas do powolnej sanacji stosunków i ciągłego ulepszania montażu całego aparatu. W latach 1918-19 organizowano P. K. K. P. w sposób doraźny i gorączkowy, co zresztą w ówczesnych warunkach było usprawiedliwione. W braku możliwości i czasu doboru odpowiednich sił, przyjmowano, co się nawinęło, zwłaszcza przy poparciu którejkolwiek z tych partji, które wówczas były u steru.

W ten sposób dostała się do centrali w Warszawie i do poszczególnych oddziałów w kraju wielka liczba ludzi bez żadnych niemal kwalifikacji zawodowych i moralnych, często natomiast „klasowo uświadomionych“.

Nie to, że n. p. urzędnik, który przedtem w innym banku lub urzędzie zajmował podrzędne miejsce siły manipulacyjnej, dostawał się do P. K. K. P. na stanowisko kierownicze (dyrektora lub zastępcy) do centrali lub do któregośkolwiek oddziału w kraju, gorzej, że na stanowiska wyższych nawet urzędników drogą partyjną wpychano urzędników, którzy **nawet ortograficznie pisać nie umieli**. Jeszcze gorzej było z kwalifikacją moralną. Wielka część personelu P. K. K. P. zdeprawowana socjalistyczną i klasową demagogią, zdolna tylko do destrukcyjnego działania, a nie do pracy, niedyscyplinowana. Toteż zdarzały się malwersacje — zwłaszcza wskutek niedostatecznej kontroli, czynne znieważania wyższych urzędników przez niższych itp.

Cały aparat utykał na każdym kroku — jak wszędzie tam, gdzie się forsuje nie jakością, ale ilością.

Wprawdzie członek naczelnej dyrekcji, p. Rybarski, zdolał wprowadzić trochę ładu i uporządkować jako tako księgowość, ale to nie wystarcza, gdyż zespół personelu, nie stojąc na wysokości zadania, paraliżuje — **świadomie nieraz** — najlepsze chęci i znikomej stosunkowo ilości prawdziwych urzędników z odpowiednimi studjami i praktyką.

Takiego spadku po P. K. K. P. Bank Polski objąć nie może i nie powinien, chodzi tu bowiem nie tylko o byt samej instytucji, ale i Państwa.

Wejść tam powinny tylko zawodowe siły, mające za sobą szeroką praktykę zawodową, a u młodszych

i nowowstępujących conajmniej dostateczne studja (szkoły średnie, uzupełnione studjami handlowymi), oraz mające gwarancję uczciwości, wierności dla Państwa i praworządności.

Dla fermentów miejsca tam być nie może i całe społeczeństwo polskie musi nad tem czuwać.

Kryzys w przemyśle łódzkim.

Warszawa. (AW).

Dnia 29 stycznia br. Prezes Rady Ministrów odbył konferencję z reprezentantami Związków robotniczych przy udziale Ministra przemysłu i handlu oraz posłów Ch.-D., N. P. R. i P. P. S. Konferencja poświęcona była stosunkom w przemyśle włókienniczym łódzkim.

Po wysłuchaniu postulatów robotników p. Premier oświadczył, że zebranie docenia powagę położenia i będzie się starał usunąć niedomagania.

Masowe subskrypcje akcji Banku Polskiego

Warszawa. (AW).

Wczoraj w Oddziale głównym P. K. K. P. rozpoczęła się subskrypcja na akcje Banku Polskiego. Mimo, że warunki subskrypcji ogłoszone zostały dopiero onegdaj rano, mnóstwo osób pospieszyło do P. K. K. P. z walutami obcymi i złotem, subskrybując akcje Banku Polskiego. Świadczy to o zaufaniu, jakie mają szerokie koła do przyszłego Banku. Na prowincji subskrypcja rozpocznie się w drugiej połowie b. tygodnia, gdyż wysyła prospektów i deklaracji wymaga przygotowań technicznych.

Spisek ukraińskich socjalistów przeciw Państwu Polskiemu.

Lwów. (AW).

Wczoraj rano policja lwowska dokonała rewizji i aresztowań wśród członków ukraińskiej partji socjalistycznej, oraz w redakcji pism tego kierunku na skutek stwierdzenia antypaństwowej zbrodniczej działalności partji zarówno pod względem politycznym, jak i społecznym, co znalazło swój wyraz w artykułach „Wperedu“, „Zemli i Woli“, oraz „Nowej Kultury“. Artykuły w tych pismach ulegały częstej kontroli, jako nadwyraz znamienne w swej robocie antypolskiej, dążące do zaburzenia spokoju publicznego, atakujące Rząd, a nawet ostatnio wyraźnie dążące do zdrady stanu przez

ODERWANIE MAŁOPOLSKI WSCHODNIEJ OD POLSKI I PRZYŁĄCZENIE JEJ DO UKRAINY.

Po ostatniej rewizji, dokonanej u bojówek, znaleziono bardzo obciążający materiał, który będzie

przedmiotem dalszych badań oraz spodziewane są dalsze aresztowania. Do tej chwili aresztowano Eljasa Kalicińskiego, przewodniczącego głównego zarządu ukraińskiej partji socjalistycznej, oraz Antoniego Czarnego, drugiego sekretarza zarządu głównego, który był sprawcą całego ruchu trzech organów ukraińskiej partji socjalistycznej: „Wperedu“, „Zemli i Woli“ i „Nowej Kultury“. Redakcje tych pism zostały zamknięte i opieczętowane. Przywódcom wydano zakaz rozwijania dalszej zbrodniczej działalności pod zagrożeniem kar sądowych i administracyjnych.

W związku z artykułem „Wperedu“, mającym znamiona zdrady głównej, zrobiono doniesienie karne przeciw naczelnemu redaktorowi oraz redaktorowi odpowiedzialnemu tego pisma.

Czeskie szykany kolejowe mogą spotkać się z odwetem.

Interpelacja w sprawie szykan czeskich w senackiej Komisji spraw zagranicznych.

Warszawa. (Tel. od wł. kor.).

Na wczorajszym posiedzeniu senackiej Komisji spraw zagr. p. Marszałek Trąpczyński wniósł projekt interpelacji w sprawie tranzytu węgla polskiego przez Czechy, gdzie wprowadzono dla węgla polskiego przeznaczanego dla Austrii taryfę o 15 procent wyższą niż taryfa wewnętrzna dla węgla eksportowanego z Morawskiej Ostrawy. Interpelacja żąda odwe-

tu w postaci zastosowania czeskiej taryfy na naszych kolejach dla tranzytów, idących z Czech.

W dyskusji zwrócono uwagę na nadmierne śrubowanie cen przez właścicieli kopalń. Na życzenie przedstawiciela min. spraw zagr. wniesienie interpelacji odroczone aż do wyjaśnienia tej sprawy przez ministerjum.

Co mówi premier Grabski o wysokości komornego.

Warszawa. (Telef. od wł. koresp.).

Na wczorajszym posiedzeniu sejmowej Komisji prawniczej w dalszej debacie nad projektem noweli do ustawy o ochronie lokatorów, p. prem. Grabski wyłuszczył stanowisko Rządu wobec kwestji stawek komornego.

Przedewszystkiem zaznaczył, że nie zamierza korzystać z pełnomocnictw w ustalaniu wysokości tych stawek. Stawki ustalone przez p. referenta są jego

zdaniem za wysokie, chociaż koniecznym będzie na ogół ich wydatne podwyższenie, gdyż z komornem musi być skalkulowany: 1) podatek rządowy od czynszu w stosunku 3 proc. do czynszu przedwojennego, dalej 2—3 proc. na rozbudowę miast i 3 proc. podatek, który pójdzie na podwyższenie płac urzędnikom, tak, aby mogli zapłacić podwyższone czynsze.

Frank waloryzacyjny spada.

Warszawa. (AW).

Frank waloryzacyjny na dzień 1 lutego ustalono na marek 1,840.000.

Pożegnanie komisarza Plucińskiego.

Gdańsk. (AW).

Wczoraj odbył się bankiet pożegnalny, wydany przez prezydenta Sahma na cześć ustępującego komisarza generalnego Rzeczypospolitej, Plucińskiego. Obecni byli: min. Pluciński, wysoki komisarz Ligi Narodów Mac Dannel, zastępca komisarza Morawski oraz senat gdański z prezesem Hahmem i senatorem Volkmanem na czele. W czasie bankietu prezydent Sahm wygłosił przemówienie pożegnalne, na które odpowiedział minister Pluciński. Obaj mówcy wyrażali wzajemne podziękowania za współpracę dla dobra Wolnego Miasta.

Wszystko dla skarbu.

Warszawa. (AW).

Prace przygotowawcze Komitetu, organizującego powszechną akcję krajową pod hasłem „wszyscy dla skarbu“ trwają.

Termin rozpoczęcia akcji ustalono na dzień 10 lutego.

Akcja obejmie najpierw stolicę, następnie przesunie się na cały kraj.

Przekazy pocztowe do 200 milionów.

Warszawa. (Tel. od wł. kor.).

Z dniem 1 lutego br. podwyższone zostają granice podanej wartości listów wartościowych i paczek do Mk. 200.000.000, dopuszczone zostają przekazy pocztowe i telegraficzne do Mk. 200 milionów na jeden przekaz, jak również obciążenie pobraniem przesyłki listowej, listu wartościowego lub paczki do Mk. 200.000.000.

Czego domagają się przemysłowcy.

Warszawa. (AW).

Na ostatnim posiedzeniu Rady Przemysłowo-Handlowej podczas dyskusji nad oświadczeniem p. Kiedronia zabrał głos p. Wierzbicki, który zgłosił szereg życzeń ze strony przemysłowców, streszczających się w żądaniu kredytów i zniesienia podatków węglowych, zmodyfikowania taryfy kolejowej, celem ułatwienia eksportu, kodyfikacji ustawodawstwa dotyczącego czasu pracy do normy obowiązującej w Niemczech.

P. Kiedron odpowiadając, że sprawy dotyczące dnia pracy mają być załatwione przez ciało ustawodawcze.

Prenumeratorów naszych prosimy o wpłacenie 3,000.000 Mkp. tytułem prenumeraty za luty najpóźniej do 4 lutego gdyż po tym terminie nastąpi zwyżka tak, że musieliby znacznie więcej zapłacić.

Obecnie akcje będą opiewać na złote.

Najmniejszy kapitał zakładowy 25.000 złotych. — Akcja najniższa 10 złotych. — Nareszcie się zatroszczono o prawa akcjonariuszów, krzywdzonych przez spółki akcyjne. — Nowe przepisy o spółkach akcyjnych.

Ministerjum przemysłu i handlu oraz ministerjum skarbu podaje niniejszem do wiadomości, że przy zatwierdzaniu nowych emisji akcji, oraz przy zatwierdzaniu statutów spółek akcyjnych, jak również przy wydawaniu zezwoleń na zarejestrowanie spółek akcyjnych w b. zaborze pruskim i podwyższeniu ich kapitałów, stosowane będą następujące zasady:

1) Nowe statuty zatwierdzane będą z kapitałem zakładowym nie mniejszym jak 25.000 złotych polskich, przy najniższej cenie nominalnej akcji 10 złotych polskich.

2) Akcje nowych emisji winne być z reguły zaoferowane dawnym akcjonariuszom, którym winien być pozostawiony czas 30 dni do wykonania prawa pierwokupu.

W razie, gdyby po upływie powyższych 30 dni nie wszystkie akcje zostały przez dawnych akcjonariuszy rozbrane, winna spółka ogłosić dodatkową subskrypcję na te akcje, zaoferowując je ponownie wszystkim dawnym akcjonariuszom.

Dopiero po upływie terminu dodatkowej subskrypcji, który winien wynosić 15 dni, mogą być pozostałe ewentualnie akcje podzielone według uznania zarządu, względnie rady spółki.

3) Wykluczenie dotychczasowych akcjonariuszy od prawa pierwokupu nowych akcji może nastąpić tylko wówczas wyjątkowo, kiedy to jest ze względu na dobro spółki konieczne, przy czem cena emisyjna akcji nie zaoferowywanych dawnym akcjonariuszom winna być zbliżona do ich wartości rzeczywistej, a akcje mogą być użyte wyłącznie na pokrycie aportów, nabycie nieruchomości, spłatę zobowiązań, pozyskanie obcych kapitałów lub fuzję spółek.

Ponadto w ogłoszeniach o zwołaniu walnego zgromadzenia winno być wyraźnie zaznaczone, iż na porządku dziennym znajduje się podwyższenie kapitału zakładowego przez emisję akcji, które zostaną w całości lub w części pozbyte z wykluczeniem dawnych akcjonariuszy.

4) Przy nowych emisjach cena emisyjna winna być określona w kwocie conajmniej równej zwalo-

ryzowanej cenie akcji poprzedniej emisji według kursu dnia uchwały walnego zgromadzenia, względnie innych kompetentnych władz spółki.

5) Przy zatwierdzeniu emisji spółek, powstałych w okresie dewaluacji, występujących z podaniem o II emisji, dla określenia ceny emisyjnej winna być miarodajną conajmniej nominalna wartość akcji, zwaloryzowana podług kursu dnia organizacyjnego walnego zgromadzenia.

6) O ileby władze spółki powyższe warunki uznały dla spółki za nieodpowiednie, mogą oznaczyć cenę emisyjną, na zasadzie komisyjnego oszacowania majątku spółki w złotych polskich, przy czem cena emisyjna nie może być niższą od ustalonej rzeczywistej wartości akcji.

7) Cena emisyjna akcji winna być oznaczona w złotych polskich równych frankowi złotemu, płatnych w markach polskich, według kursu urzędowego, w dniu poprzedzającym wpłatę.

8) Po przeprowadzeniu emisji winne być w ministerjum przemysłu i handlu względnie ministerjum skarbu składane w przeciągu 2 miesięcy dowody wydania akcjonariuszom akcji w miejsce świadectw tymczasowych, oraz dowody dopuszczenia akcji nowych emisji do notowań giełdowych, o ile akcje spółki są na giełdzie notowane.

O ile przy nowej emisji spółek, mających siedzibę w b. zaborze rosyjskim i austriackim, dawni akcjonariusze zostali w całości lub częściowo pozbawieni prawa pierwokupu, winno być ministerjum przemysłu i handlu złożone w terminie dwumiesięcznym sprawozdanie z przeprowadzenia emisji wraz z dokumentami, planem podziału i wykazem sprzedanych akcji z oznaczeniem ich ceny sprzedaży.

Dopiero po złożeniu takiego sprawozdania spółka będzie mogła zarejestrować dokonane powiększenie kapitału.

9) W ogłoszeniach o subskrypcji spółek, mających siedzibę w b. zaborze rosyjskim i austriackim winno być w całości publikowane postanowienie, zezwalające na przeprowadzenie emisji nowych akcji.

Fabrykanci przemysłu... piętę.

50.000-markowe falsyfikaty. — Szajka, złożona z fachowców. — W fabryce podrabiano także dolary! — Jak zbrodnicze praktyki wyszły na jaw? — Agenci jeździli po całym kraju. — Główni zbrodniarze zbiegli do Pragi i do Ameryki. — Wyrok.

Lwów, 30 stycznia.

W sądzie karnym lwowskim odbyła się po szeregu tygodni nareszcie jedna rozprawa bardziej interesująca, mianowicie na ławie oskarżonych zasiadli **falszerze banknotów 50.000-markowych**.

W roku ub. ci oszuści masowo rozrzucaли po Polsce falsyfikaty, a w skład szajki wchodzili fachowcy w swoim zawodzie: **Markus Pelz, Maks Fuchs i Zygmunt Stolzenberg** (którzy założyli fabrykę falszywych 50-tys. banknotów i podrabiali także dolary, a po wykryciu afery znikli bez śladu), dalej z pośród tych, którzy następnie wpadli w ręce policji: **Dawid Rolnik, Izak Laufer, Mojżesz Engelberg i Izrael Tucha**. Za falszywe banknoty polskie oszuści kupowali dolary po wyższych od kursu cenach, na czem schwytano Laufera, jako pierwszego. Aresztowano go w związku z kupnem dolarów za falszywe banknoty przez Rolnika od Mojżesza Engelberga. Engelberg falsyfikatami chciał następnie nieświadomie wyrównać jakąś należność w banku w Warszawie i tam okazało się, że banknoty są falszywe. Równocześnie we Lwowie odkryto falsyfikaty i aresztowano puszczającego je w obieg Laufera. Rolnik Dawid sam oddał się w ręce władz. Także w Równem schwytano agentów szajki **Loewenthala i Tucha**.

Fabrykanci **Fuchs, Pelz i Stolzenberg zbiegli do Pragi, względnie aż do Ameryki**, a wyrok zapadł wczoraj tylko odnośnie do następujących oskarżonych: Rolnika skazano na 10 mies. ciężkiego więzienia i 50 milj. grzywny, Laufera na 2 miesiące, Engelberga na 10 miesięcy i Tucha na 8 miesięcy ciężk. więzienia.

Z OPERY I OPERETKI.

Katja tancerka.

Operetka I. Gilberta.

Muza Gilberta w pośpiechu tworzenia coraz to nowych dzieł wesołej muzy nie ustaje. Oto ruchołwa i pracowita dyrekcja operetki krakowskiej wystawiła onegdaj utwór Gilberta, który cieszył się i cieszy wielkim powodzeniem nie tylko na scenach Wiednia, Berlina, lecz także i na scenach polskich.

Od koleji żelaznych do... samolotów.

Obawa wyrozumowana i instynktowna przed samolotami. — Korzystna dla lotnictwa statystyka katastrof. — Kabiny samolotów na wzór wagonów sypialnych. — Wyprawa Amundsen'a samolotem do bieguna północnego.

Podobnie, jak to było przy wielu innych wynalazkach pierwszorzędnej wartości praktycznej, nazwisko braci **Wrightów**, którzy pierwsi, lat temu 15, zdolali wznieść się w powietrze na aparacie od niego cięższym, tak dobrze, jakby zostało zapomnianem. A przecież samolot, będący dziełem ich genialnych umysłów, odgrywa już niezmiernie ważną rolę w życiu społecznym i, doskonaląc się z każdym dniem oniemiał, zdaje się być powołanym do zastąpienia w niedalekim czasie koleji żelaznej — przynajmniej w odniesieniu do ruchu pasażerskiego i pocztowego.

Czy balony do sterowania (typu napół sztywnych), pod niektórymi względami nadające się lepiej, niż samoloty, do zaprowadzenia tegoż ruchu na wielką skalę, otrzymają przed nimi pierwszeństwo — dotąd niewiadomo. W każdym razie kilka wielkich katastrof, jakie spotkały te balony, szczególnie zaś ostatnia katastrofa francuskiego (poprzednio niemieckiego) balonu „Dünnhilde“, nie toruje im wcale drogi do ogólnego uznania.

Jedną z najważniejszych przyczyn, dla których lotnictwo, mimo swych olbrzymich postępów technicznych, nie znajduje jeszcze powszechnego zastosowania, jest niezawodnie częścią instynktowna, częścią wyrozumowana obawa, którą wzbudza u ludzi ten nowy środek komunikacji. Ludzkość nie zżyła się z nim jeszcze tak, jak zżyła się z koleją żelazną, budzącą swego czasu, tj. w latach 30-tych ub. wieku, podobne obawy, jak dziś samolot-

Obawy te jednak są tylko podobne, a nie identyczne. Przy koleji bowiem żelaznej nawet w czasie katastrofy pasażerowie znajdują się na powierzchni ziemi i mają znaczne szanse uratowania życia, gdy katastrofa nie przybrała większych rozmiarów. Inaczej zaś przedstawia się rzecz z samolotami, których defekt musi sprowadzić za sobą niechybną śmierć pasażerów, nie mających sposobu ratowania się na wysokości kilkuset metrów w powietrzu, ponieważ wszelkie próby z ratowniczymi spadochronami dały dotąd negatywne wyniki. Okoliczność ta wzbudza obawę wyrozumowaną, bo, zestawiając szanse ratunku podczas katastrofy kolejowej a samolotowej, dochodzimy do wniosku, że przy drugim środku lokomocji są one o wiele mniejsze, eo budzi wobec niego niedowierzanie. Instynktownie zaś oddzielenie się od stałej podstawy, za jaką przyzwyczajeni jesteśmy uważać ziemię, uważamy za coś niebezpiecznego. Już żegluga po morzu ludzie, niezyci z nią od szeregu pokoleń, uważają za nader ryzykowne przedsięwzięcie, choć woda jest żywiołem napół stałym, a cóż dopiero za wrażenie musi czynić na ich nerwy żegluga po tak niestálym żywiole, jak powietrze! I to jest właśnie źródłem obawy instynktownej.

W świetle atoli danych statystycznych urzeczywistnienie marzeń Ikara o lataniu po powietrzu, wzorem ptaków, nie przedstawia się bynajmniej zbyt niebezpiecznym przedsięwzięciem.

I tak, wedle sprawozdania, podanego przez zawodowe pisma angielskie, lotnicy W. Bryanji przelecieli na swych aparatach w ciągu lat 1920—23 przeszło 2 miliony mil angielskich, przewożąc w tym czasie, okrągło, 30.000 pasażerów. W tym czasie i z tej liczby pasażerów zginęło tylko 6 osób skutkiem katastrof lotniczych. Jest to wprawdzie procent znaczny w porównaniu do proporcji osób przewiezionych przez koleje i zabitych w czasie wypadków kolejowych, ale musimy pamiętać o tem, że

lotnictwo pod względem budowy samolotów, ich udoskonalenia, zmniejszenia możliwości katastrof oraz skonstruowaniu odpowiednich spadochronów, nie wypowiedziało jeszcze ostatniego słowa. Owszem, ogólne postępy wiedzy technicznej pozwalają mieć nadzieję, że z biegiem czasu — może nawet niezbyt długiego — samolot stanie się środkiem komunikacyjnym z jednej strony tak przynajmniej bezpiecznym, jak kolej żelazna, lub parowiec, a z drugiej przystępnym nie tylko dla plutokracji.

Tymczasem, zanim nastąpią w lotnictwie te udoskonalenia, praktyczni Jankesi, dla których naprawdę „czas jest pieniądzem“, zamierzają wprowadzić w niem godną uwagi innowację. Mianowicie inżynierowie-piloci bracia **Archibald i Donald Black'owie** oświadczyli na niedawno odbytym w N. Jorku kongresie amerykańskim inżynierów mechaników, iż zamierzają zaprowadzić między N. Jorkiem a Chicago komunikację nocną, do której będą użyte samoloty, posiadające kabiny urządzone na wzór wagonów sypialnych. Te same aparaty będą przewoziły nocną pocztę między obu wymienionymi miastami.

Także słynny podróżnik, **Roald Amundsen**, nie czekając na ulepszenia samolotów, zamierza, jak to już doniosły depesze, powtórzyć nieudaną w roku 1923 próbę dotarcia na samolocie do bieguna północnego. Będzie on startował na Szpicbergu przy końcu lipca br., a wylądować na Alasce. Flotylla powietrzna Amundsen'a ma się składać z 3 lub 4 samolotów Dorniera (niemieckiego konstruktora), posiadających tę wielką zaletę, że mogą startować i lądować zarówno na ziemi, jak na wodzie, lodzie i śniegu.

Tyle na dziś o lotnictwie cywilnem. Innym razem damy garść szczegółów, odnoszących się do lotnictwa wojskowego, które już teraz stało się czwartym rodzajem broni, mającym, prawdopodobnie, rozstrzygnąć przyszłe wojny.

(x).

Trocki przygotowuje zamach stanu!

Masowe aresztowania i rewizje w Moskwie.

Berlin. (Tel. wł. „Gońca Krak.”).

Z Moskwy donoszą, że w związku z walkami wewnątrz partji komunistycznej zaznaczył się wzrost teroru. W samej Moskwie aresztowano przeszło 4.000 osób. Policja czerwona wkracza do prywatnych mieszkań w celach rewizji, oraz na przedstawienia teatralne, gdzie aresztuje masowo publiczność. Restauracje i kawiarnie są zamykane o godz. 11. Teror ów przypomina rok 1920.

Mówią, że Trocki przygotowuje zamach.

Z Lenina zrobiono już świętego.

Ryga. (Tel. wł. „Gońca Krak.”).

Propaganda kultu Lenina prowadzona jest w dalszym ciągu. Pisma bolszewickie donoszą, że znalazł się pewien Bułgar, któremu swego czasu miał powiedzieć Tolstoj, iż w Rosji zjawi się nowy zbawiciel. Na ten tle wśród ludności wiejskiej propagowane są przez agitatorów bolszewickich masowe pielgrzymki do trumny Lenina z nadzieją doznania nadzwyczajnych cudów.

W ten sposób dyktatorzy sowieccy mają nadzieję pozyskać sobie serca włościan i stworzyć nową ochronę.

1 maja uzna Anglja Bolszewję

London. (Tel. wł. „Gońca Krak.”).

Jak słychać w kołach politycznych, uznanie Rosji sowieckiej przez rząd Macdonalda nastąpi w dniu

1 maja br. Warunkiem uznania Rosji sowieckiej de iure będzie jednak przystąpienie Rosji do Ligi Narodów.

Kronprinz kandydatem na prezydenta Niemiec

Pruska galówka w Poczdamie z powodu 65-letniej rocznicy urodzin Wilhelma. — Z kronprinza chcą zrobić prezydenta Rzeszy niemieckiej. — A Ludendorff wciąż marzy o nowym puczu monarchistycznym.

Berlin. (AW.).

W miezkaniu księcia Augusta w Poczdamie, odbyła się onegdaj intymna uroczystość z okazji 65-letniej rocznicy urodzin ekscesarza Wilhelma. W uroczystości wzięło udział około dwadzieścia osób, między innymi „kronprinz“, który bawi obecnie w Poczdamie. Z innych osobistości obecni byli, książę Eitel Fryderyk, książę August Wilhelm, książę Oskar, książę Zygmunt pruski, oraz b. marszałek Hindenburg. Podczas gdy byli „kronprinz“ i jego synowie zjawili się w ubraniach cywilnych, wszyscy inni uczestnicy, nie wyłączając Hindenburga, przywdziali uniformy galowe.

Praga. (AW.).

„Prager Presse“, omawiając uroczystość w Poczdamie, zamieszcza komentarz pochodzący od pewnej, dobrze poinformowanej osobistości, o znaczeniu, jakie może mieć ta uroczystość monarchistyczna. Osobistość owa zwraca uwagę, przede wszystkim na

udział byłego „kronprinza“.

Jakkolwiek „kronprinz“ nie bierze żadnego aktywnego udziału w życiu politycznym, to jednak odgrywa on rolę bierną. Jest on bowiem ciągle brany w rachubę przez monarchistyczne sfery niemieckie, które pragnęłyby go widzieć, nawet kandydatem na stanowisko prezydenta Rzeszy.

Berlin. (Tel. wł. „Gońca Krak.”).

Ludendorff dał do zrozumienia w wywiadzie z przedstawicielem dziennika norweskiego „Astenposten“, iż zamierza on powtórzyć nieudany putsch monarchistyczny.

Siedm razy — oświadczył Ludendorff — nie poszliśmy naprzód, ale przyjdzie wcześniej, czy później na to chwila. Ruch, którego korzenie tak głęboko tkwią w istocie narodu, nie da się zgniebić na dłuższy czas zapomocą bagnatów i karabinów maszynowych.

Tajny kongres komunistów niemieckich.

Hamburg. (AW.).

Tutejsza policja wpadła na ślad tajnego kongresu komunistycznego, który obradował w Hummelsbüttel.

Dzięki dobrze zorganizowanemu aparatowi śled-

czemu udało się policji aresztować wszystkich uczestników w czasie ich obrad. Ujęto około 55 osób, przyczem w ręce policji wpadło dużo obciążającego materiału. Na kongresie reprezentowane były wszystkie ośrodki komunistyczne Niemiec.

ZE SWIATA.

W Nowym Jorku zmarł w tych czasach zamożny fabrykant i kupiec M. W. Reisach. Z tego powodu dzienniki przytaczają fakt następujący. W 1886 r. Reisach, prokurent znanej firmy, zajmujący już pewne piętne stanowisko, posiadał nieodłącznego przyjaciela i towarzysza rozrywek kawalerskich, pozostającego fabrykanta pianin, Georga Buttlera. Obadwaj przyjaciele wspólnie odwiedzali zabawy publiczne, jedne i te same mieli stosunki towarzyskie, razem też zwracali główki pannom, poszukującym kandydatów do małżeństwa z przyszłością.

Pewnego wieczora grono młodzieży zgromadziło się w gabinecie restauracyjnym dla pożegnania kolegi udającego się do Europy. Przy uczcie strzelały korki butelek, gdy zaś ochota i weselość rozbudziły się na dobre, rozmowa zesłała na tory powstania o kobiet. Dwu przyjaciółom strzeliła do szampańsko pulsujących mózgów, niezwykła myśl. Ustanowili zakład, który z nich w ciągu siedmiu najbliższych dni „zrobi“ większą liczbę oświadczeń i przez większą cyfrę młodych pań zostanie przyjęty. Natychmiast znaleźli się sędziowie i kontrolerowie, przyczem zaimprovizowano totalizatora. „Faworytem“ jednej ich części był Reisach, drugiej Buttler.

Nazajutrz zrana, po wytrzeźwieniu, współzawodnicy byliby radzi wycofać się z niedorzecznego pomysłu, lecz sędziowie oraz inni towarzysze zaangażowani w zakładzie, ani o tem słyszeć nie chcieli i powoływali się na sporządzony protokół. Zaczęły

Do czego doprowadził rekord... oświadczynowy. —
Djabelskie chrzciny.

się tedy zabiegł oświadczynowy. Buttler jako pieniądze lepiej sytuowany, znalazł śledem przychylnych amatek ślubnego kobierca, jego konkurent „sportowy“ o jedną mniej.

Wkrótce jednak, nierozsądny wybryk zaczął wydawać najfatalniejsze owoce. Osoby, których użyto jako przedmiot żartu, na mocy praw istniejących w Stanach Zjednoczonych, wystąpiły przeciwko lekkomyślnym kawalerom z procesami karnymi i pieniężnymi. Poważna z tego powodu odpowiedzialność zmusiła przyjaciół do ucieczki na teren obcy. Obadwaj, zrujnowani majątkowo, zbiegli do Wenezueli, która tak surowych kodeksów w tym czasie jeszcze nie posiadała. Tam, obcy miejscowym stosunkom cierpieł wielki niedostatek. Na domiar złego, człowiek, któremu Buttler powierzył opiekę nad swoją fabryką, wskazał policji nowojorskiej miejsce ich pobytu. Po upływie dziesięciu lat tarapat, Reisach zmarł w Macaraibo, fortepianista zaś ogarnięty tęsknotą za krajem rodzinnym przy pomocy konsula w Montevideo, do prasy nowojorskiej rozesłał listy otwarte pod adresem swoich prześladowców. Błagał o przebaczenie mu lekkomyślnych czynów oraz o zdjęcie groźby kryminału. Wyniki były pomyślniejsze, niż się mógł spodziewać. Z pomiędzy siedmiu ofiar żartu, jedna z nich zmarła, pięć znalazło mężów. Ostatnia z szeregu miss Smilerówna, córka kolegi po fachu srodze ukaranego figla-za, do'yechez niezamężna, nadesłała do Wenezueli swój akt ulaska-

Belgja będzie pośredniczyć między Francją a Anglią.

Paryż. (AW.).

W związku z różnicą zdań, jaka ujawniła się ostatnio w stosunkach francusko-angielskich, zwracając w paryskich kołach politycznych uwagę, na dłuższą konferencję ambasadora belgijskiego w Londynie z Macdonaldem. Fakt ten łączy się w Paryżu z pobytom w Brukseli znanego publicysty angielskiego Massinghama.

Uchodzi to za dowód podjęcia przez Belgję roli pośrednika między Anglią a Francją, gdyż żadne z państw nie jest bardziej zainteresowane w dobrych stosunkach angielsko-francuskich jak Belgja.

Bomba w operze kowieńskiej.

Kowno. (Tel. wł. „Gońca Krak.”).

Do gmachu opery państwowej w Kownie podczas przedstawienia, na którym obecni byli liczni przedstawiciele najwyższych urzędów państwowych, rzuciono bombę, która wywołała wielką panikę wśród publiczności.

Piąty dzień zawodów w Chamonix.

Zwycięstwo Szwajcarów. — Polska drużyna wojskowa nie brała udziału w biegach.

Chamonix. (Tel. wł. „Gońca Krak.”).

Piąty dzień igrzysk sportów zimowych rozpoczął się zawodami narciarskimi. Mianowicie o godz. 8 rano rozpoczął się bieg narciarskich drużyn wojskowych na przestrzeni 30 kilometrów. Pierwsi przybyli do mety Szwajcarzy w przeciągu 3 godzin 57 m.

Polscy zawodnicy zrezygnowali z wzięcia udziału w biegu.

Poiacy na międzynarodowych zawodach narciarskich.

Skutkiem przemęczenia osiągnął Jucewicz gorsze wyniki niż przypuszczano.

Chamonix. (AW.).

Gorsze od spodziewanych wyniki, osiągnięte przez Jucewicza spowodowane zostały późnym jego przybyciem do Chamonix.

Z powodu zmęczenia Jucewicz w biegu na 5 kilometrów uzyskał czas o 14 sekund gorszy od wyniku dnia pierwszego. W niedzielę o godz. 14 podczas biegu na 10 kilometrów osiągnął czas 9 minut 31 sekund na pół finale to jest na przestrzeni 5 kilometrów jest to czas lepszy o 14 sekund od rekordu polskiego (10 m. 5 s.). Zmęczeniem Jucewicza tłumaczy się również fakt, że w biegu na 500 metrów osiągnął on czas o 3 sekundy gorszy niż na tej samej przestrzeni w Helsingfors na 6 dni przed zawodami, gdzie przestrzeń 500 metrów przebiegł w 46 sekund.

wienia. W r. 1897 Buttler powrócił do Nowego Jorku i nie znalazł śladów własnej fabryki, ani jej przywłaszczyciela. Na ten raz już serjo uderzył o rękę Smilerówny, został przyjęty i jako zastępca spadkobierców zakładu teścia, pracował sumiennie, po śmierci pozostawiając żonie i dzieciom swoje dość pokaźne oszczędności.

Wedle wiadomości z „Izwestja“ został ustalony i urzędowo potwierdzony ceremoniał komunistyczny, mający zastąpić religijny obrządek chrztu.

Pierwsza taka ceremonia odbyła się przed 3 tygodniami w asystencji samego Kalinina.

W obecności tłumy komunistycznego niemowlę chłopskie zostało publicznie „oktobrowane“.

Nowe to słowo pochodzi od oktober — październik i oznacza chrzest bolszewicki, który został tak nazwany na pamiątkę rewolucji z r. 1917.

Kalinin spełniał w tej ceremonii rolę ojca chrzestnego, a jakaś komunistka była matką chrzestną.

Kwestja nazwania dziecka została poddana pod głosowanie.

Tłum wybrał chłopcu imię Władimir na cześć Lenina.

Niemowlę złożone było w czerwonej kolebce ozdobionej godłami sowietów.

Grupa dzieci otaczała je jako straż honorowa. Orkiestra odegrała „Międzynarodówkę“, poczem wygłoszono mowę.

W najbliższym czasie ogłoszona zostanie oficjalna ceremonia ślubów i pogrzebów.

